

עין משפט
נר מצוה

מג:

נִקְמָטַע ראשו שׁל אביו אינו מיטמא. בכהן הדיוט מיירי שמותר ליטמא לאציו ולא בכהן גדול ומזר: **אִמְר** לִיה רב המנונא ההוא דקא אויף בפקתא דערבות. בקעה שמזוין צה גנגי: ופסקוה גנגי לרישיה דלצוה ה״נ לא ליטמא ליה א| צ״ל מה ר״ל: א״ל מת מזוה קאמרת השתא ב| כהנ| בצהריי. שאין קרוצין מייציב בלציו והטניא איהו מת מזוה כל שקורא ואין אחרים עונין ויש לו עונין קרוצין אין זה מת מזוה והא יש לו? לשכור אחרים מתעסקין צו א| כיון דקא אזיל באורחא כמי שאין לו קוצרין דמי. דלא שכיחי אינשי הסם פי ר״י בצהל? ליטפל למת מזוה אס יש שם ישראל שיכול לטפל אף כי אינן קרוצין לא ליטפל בזה [כנהניס] קרוצים ורליה דלמרנר צפ״ כ״ג (לקמן דף מו.) גבי מת מזוה כ״ג ומזר יטמא נזיר ואל יטמא כהן וכ״ש כהן וישראל יטמא ישראל ואל יטמא כהן וז״ע [מהאין] דפ׳ (האשה רבה יבמות דף פט:.) גבי אשמו קטנה יורשה ומיטמא לה ד| ואין כח? לעקור דבר מן המורה ה|ואמאין^[5] יטמא ומשני כיון דקרוצין לא ירתי לה קרי ולא ענין לה קרינן צה והשתא ה״ד אי דליכא מתעסקים אחרים מאי איריא מנועס אשתו מיפוק ליה דלפילו אחריתי נמי מת מזוה גמור היא אלא דליכא אחרים דיכולים להתעסק ותשוב כמת מזוה אלמא כהן ומת לפניו יש שם ישראל ואינו חושש ליטפל חשיב מת מזוה ואר״י דודאי מן הדין לאו מת מזוה הסם רק עץ שקרוייה מתרשלים ממנה שווה רבנן כמת מזוה ואף כי

אין כח ציד חכמים לעקור דבר מן המורה בקום ועשה במקום שיש פנים וטעם בדבר ודאי לכ״ע יש כח לעקור מדע דכחלי סוגיא דהתם (לא) מיימי מאשה שנאמנת לומר מת בעלי דהרי עוקרה דבר תורה בקום ועשה אלמא ודאי במקום שיש פנים וטעם יש כח לעקור ודייקא? ומנסבא מתוך חומר שמחמירין בסופה: **מִרְתִּיבִי** לֶה **יטמא** גבי כהן הדיוט [כתבין]: ואינו מטמא לה א| פרט לאצר מן החי של אחותו ואצר מן המת שאינו ראוי להטמאות בזה: לפי שאינו מיטמא לאצר מן החי של אציו. כלומר שאף בלציו הקרוב יותר אינו רשאי לטמאות לאצר אציו וז״ע [דל״ן] יטמא * מלאציו נפקא: **אבל מחזיר הוא עץ עצם בשעורה**. לקוצרו פי' אס נטמא כבר לשאר הגוף: מאי מחזיר [לאן] דחסר פורתא. ה' ה״ע כי אציו חסר צעריו? מיטמא לו: **רבי יהודה היא דתניא רבי יהודה אומר לֶה מיטמא ואינו מיטמא לאברים לפי שאינו מיטמא לאבר מן החי שֶׁל אִבִּי מִיטמא הוא לאבר מן המת שֶׁל אביו**. ע״י [חזרה] אס נטמא אל שאר הגוף אצל למתחילה ודאי מורה רבי יהודה דלא יטמא בצרייתא דלעיל וצסיפא דהיא דלעיל תניא צמורת כהנים רבי יאומר אינו מיטמא לעס כשעורה מאציו אצל מחזיר הוא על עצם כשעורה ודבר תימה דלוקיימנא כר' יהודה והרי מיידי בסיפא^[10] מכלל דרשא לאו ר' יהודה היא אס לא נאמר כולה ר' יהודה היא: **לָרֶךְ הוא מיטמא [ואינו מיטמא] לאבריה פרט לבוית מן המת ובוית נצל**. ליטה היוצאה מן המת: ומלא תרווד רקב. מלא כף עפרורית ורקבון גוף המת: **יבולֵךָ לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינה**. ה| לקמן פי' בדיקא ומפרש לה^[12]: רוב מניינה. מנין [קב״ה] אצרים:

בשהוא אומר אומר ואמרת. דכתיב אמור אל הכהנים ואמרת הוסיף הכתוב טומאה אחרת שמוכל ליטמא וסבא הוא להעמיד אמור ואמרת אלאחותו דלירי^[13] למעוטי אצרים ולהוסיף שיוכל לטמאות לרוב צניינה ורוב גניינה ב| ה| יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינו ולרוב צניינו של קרוצים אחרים שצמורה דכתיב [לה יטמא]^[14]: אמרת מה אחותו מיוחדת שגופה תלוי צו. כלומר שהרי^[15] קרובתו ומוטלת עליו לקוצרו^[16] ומן הדין הוה ליה למימר יכול יטמא למתים אחרים אף לאצרים אי לא גמרינן מאחותו דכתיב צה לה ומשני היאה נמי א' כר״א צ״ר^[17] יהודה וצ חסדא דלמר כי האי תנא:

שלשה מינין פרק ששי נזיר

אמר רב חסדא נקטע ראשו של אציו. אע״פ שהראש צדד הגוף הואיל וכבר נקטע אינו מיטמא דלמר קרא לנפש לא יטמא צעמיו כי אס לשארו הקרוב אליו לאמו ולאציו בזמן שהוא שלם שלא נתפרדו אצריו זה מזה ולא בזמן שהוא חסר כגון זה שנקטע ראשו: **צפקתא**. צפקתא: **דערצות**. שגנבים ולסטין

מזוין שס: ופסקו גנגי לרישיה ה״נ דלא יטמא. צצציל שהוא חסר: א״ל ממת מזוה קא מיימית לי שאני הטם כיון דלית צהדיה אלא הוא למודה קאי גביה כמת מזוה דמיו^[1]: והשפא י״ל בלצרינו מיטמא. כדאמרין לקמא? לאחותו הוא דאינו מטמא אצל מטמא למת מזוה אציו לא כל שכן: והא איוס ליה צרל. ואילו הוה קורא ליה אב אהא עני ליה איהו ולא הוי ליה מת מזוה: **מיטיצי ולאחוסו כנסתה וגו' לה יטמא**. כשהיא שלימה: ואינו מיטמא לאצריה. שסם נפרד ממנה אצר צין בצייה צין צמותה אינו מיטמא לה לפי שאין אדם מיטמא לא לה ולא על אי משאר קרוצין על אצר מן החי לפי שאינו יכול להחזירו לכמות ^(ס) שהוא מתחילה. וה״ה נמי לאצר מן המת שאין צין אצר מן המת לאצר מן החי אלא צצר הפורש: **אצל מחזיר הוא על עצם כשעורה**: ה״ג מאי מחזיר הוא על עצם כשעורה דאינו מחסר פורתא. כלומר דצשעה שגגה צה צרישא הוה חסר להך עצם פורתא כשעורה ואפ״ה היה מותר ליטמא לה וה״ה לאציו אע״ג דהוא חסר ואינו שלם וקשיא לרב חסדא דהא סתמא לדברי הכל היא: **לא היאה ר' יהודה היא**. דקסם סיפרא רבי יהודה^[2] היא ושמעין ליה לרבי יהודה דלמר נמי

[צכהאי גוונא]: דסניא וה״ג ר' יהודה אומר לה יטמא ואינו מיטמא לאצריה לפי שאין אדם מיטמא על עצם כשעורה מאציו אצל הוא חוזר על עצם כשעורה מאציו. כלומר לאיצריו הוא דאינו מיטמא צין בצייו צין צמותו לפי שאין אדם מיטמא תחילה על עצם כשעורה מאציו לפי שלא התירה תורה ליטמא אלא בדבר שעיקר הגוף צו אצל מיטמא הוא לעיקר הגוף למתלה ואס נחסר הוא הולך וצדוק אחריו ואפילו על עצם כשעורה ואנא אמינא לה כרבנן דפלגי דעליה דר' יהודה דלמרי כיון שנחסר במקצת שוב אינו מותר ליטמא צו. וספרים שכתבו בזה לפי שאינו מיטמא לאצר מן החי של אציו אצל מיטמא לאצר מן המת של אציו שצשתא היא מדתני רב כהנא בסמוך אף כל שכל גופו תלוי צו כגון רוצ צנינו ורוצ מנינו הוא דמיטמא אצל לא לאצר אחד ומוקיימנא לה להיאא נמי כרבי יהודה ועוד לא אשכחן לה דנישנית משנה זו צסס ר' יהודה הכי דהא לא קתני לה הכי אלא דגרגסינן לה אן לפי שאין אדם מיטמא על עצם כשעורה כו': והסני רב כהנא כר״א. כלומר בצרייתא דר' אליעזר צן יעקב: **זוים נצל**. נצל ליטה היוצא מן המת שפורש ממנו ואין נצל אלא לשון הפרשה כמו שמתרגמינן ויאל אלהים (בראשית לא) ואפרס יי מפי רבי אליקום. מפרש לקמן צצר המת שקרס צפ״ כ״ג ומזר (דף צ:.) **והפני רב כהנא**. בצרייתא דר״א צן יעקב לה צמיטמא צגופה שלם ולא לאחד מאצריה פרט לכיית מן המת כו' שאינו מיטמא לה: **יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת כו'**. הואיל וחתה אומר כן שאינו מיטמא לאצרים: **כשהוא אומר**. אמור אל הכהנים צני אהרן ואמרת אליהם הוסיף לך הכתוב טומאה אחרת דבשדרה ורוב צניינה כגון שתי שוקיים ירך אחת וצרוצ מניינה כגון קצ״ה איצרים הימנה שיכול ליטמא: יכול

דשמועיד אמור ואמרת אלאחותו לרוב צניינה ורוב מניינה ב| ה| יכול לא יטמא לשדרה וגולגולת ולרוב מניינו ולרוב צניינו של קרוצים אחרים אף לאצרים אי לא גמרינן מאחותו דכתיב צה לה ומשני היאה נמי א' כר״א צ״ר^[17] יהודה וצ חסדא דלמר כי האי תנא:

ובאו

דשמוע קורבא דאבא לא מטמא כיון דחסר משום מת מצוה מיהא מטמא מכאן משמע דאם יש שום ישראל שיטפל בה לא מקרי מת מצוה ולא יטפל בו הכהן דמשמע דוקא בפקתא דערבות דלא שכיחי אינשי כלל הא אי שכיחי אינשי אפילו אינם קרובי המת לא יטמא הכהן ועוד ראיא מהא דאמר לקמן פ' כ״ג כ״ג נזיר יטמא נזיר ואל יטמא כ״ג^[18] וזהו שאמר כהן ישראל יטמא ואל יטמא כהן. מיתבי לה יטמא גבי אחות כהן הדיוט כתיב לה יטמא משמע כשהיא בשלימותה: ולא לאבר מן המת של אביו. כלומר אפילו אביו הקרוב לו יותר אינו מטמא לאיצריו. ורצ״ע מנ״ל דאינו מטמא לאיצרי אביו. ושמא אס מורתא בשעה שנטמא לאביו וחסר ממנו עצם כשעורה ואפ״ה נטמא לו: האי תנא סבר לה כר' יהודה ורבנן פליגי עליה. ואנא כרבנן סבירא לי: אבל מטמא על אבר מן המת של אביו. פי' ע״י חזרה חס כבר נטמא לשאר הגוף אבל לתחתלה מודה ר' יהודה דאינו יכול לטמא כברייתא דלעיל דאליכ מאי שנא לאבר מן החי דלא מטמא דלא סתברא לחלק בין אבר מן החי לאבר מן המת אלא דלאבר מן המת מטמא ע״י חזרה. ובסיפא דהויא דלעיל תניא בת״כ ר' יהודה אומר אינו מטמא לעצם כשעורה מאביו אבל מחזר הוא על עצם כשעורה. ותימה הוא היאך מוקי לה כר' יהודה הא מדרקתני סיפא ר' יהודה אומר מטלל דרישא לאו ר' יהודה היא. וי״ל דכולה ר' יהודה היא: וכיית מנצל. ליטה היוצאת מן המת: לרוב מניינו היינו (קמ') [קב״ה] איברים רוב מנין האיברים שהם רמ״ח איברים: ולרוב בניינו מפ' לקמן ב' שוקיים ירך א' או ב' יריכים ושוק א': כשהוא אומר אמור אל הכהנים בני אהרן הוסיף לך הכתוב טומאה אחרת שיוכל לטמא לה. ומסתברא דקאי אאחותו דדרישאנ שאינו מטמא לאיצריה ואשמועינן הך

מסורת הש״ס

^(א) יבמות פט: עירובין פ:.^(ב) סוטה ג. א (א דף מח:).^(ד) [פסהדרין פו.].^(ה) ס' צ״ל ר' יהודה, שן (דף לף מנ.

תורה אור השלם

^{1.} בי אם לשארו הקרב אליו לאמו ולאציו ולבנו ולבתו ולאחותי.

^{2.} ויקרא כא ב

^{3.} ויקרא יז א| משה אהרן ואמרת אלהם

^{4.} ויקרא כא א

נוסחת הריב״ן

^[א] הוה: צ| יטמא:

הגהות הב״ח

^(א) גמ' לה יטמא ואינו מיטמא לאצריה (שאינו מיטמא וכו' של אציו) תלמי' ויצי גי' רשי' שאני אדם מיטמא על עצם כשעורה מאביו אבל הוא חוזר על עצם כשעורה מאביו: ^(ב) שם כר״א כן יעקב לה יטמא: ^(ג) שם ולרוב מניינה כשהוא כותב ואמרת: ^(ד) רש״י ד״ה א״ל ממת וכו' דמי השתא יש לומר כ״ל והד״ס: ^(ה) ד״ה מיימית וכו' ואינו וכו' להחזירו לכמות שווה מתחלה כ״ל והד״ס:

הגהות התוספות

^{1.} צ״ל השתא י״ל ומינת כהן נמתק. ^{2.} צ״ל יש לו כן שיכול לשכור כו'. ^{3.} צ״ל כהן הצל. ^{4.} צ״ל פריך ואי אן כח ציד חכמים לעקור כיו. ^{5.} צ״ל אמאי יטמא לה. ^{6.} צ״ל ובלשה יש טעם בדבר דדייקא ומנסבא. ^{7.} צ״ל וז״ע מנא קו שמא מלאציו נפקא. ^{8.} צ״ל היי. ^{9.} צ״ל פורתא. ^{10.} צ״ל מדמיירי ר' יהודה בסיפא. ^{11.} צ״ל לרוב צניינה ולרוב מניינה. ^{12.} צ״ל לקמן פי' כהן גדול (דף צב:.) מפרש לה. ^{13.} צ״ל דלירי צה קרא. ^{14.} מיוס״ שצמורה דכתיב לה יטמא״ נמתק. וי״ל שהסרי הכתוב לטמאות בזה. ^{15.} צ״ל שהיא. ^{16.} צ״ל לקויבה. ^{17.} צ״ל דרל״בי כרבי יהודה.

מוסף רש״י

לה יטמא. אס מתה, ואינו מיטמא לאצריה. אס אחד מאלו מוסה שחין ואצריו וספלין אין מיטמא לה, דקדיל צבעור והרעוב (חזקין קסב.) אצר מן החי מטמא כאצר מן המת, ואצטרף לה למעט אצריה (סוטה א.)

^[1] צ״ל ויש כן וספאל וביה תנאן כד״ה והא: